

Sygn. akt. I A Ca 922/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Depczyński
Sędziowie:	SA Lilla Mateuszczyk [spr.] SO. Elżbieta Gawryszczak [del.]
Protokolant:	sekr. sądowy Joanna Płoszaj

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2014 r. na rozprawie

sprawy z powództwa M. Z. i Z. Z.

przeciwko (...) spółce z o.o. w W.

o ochronę dóbr osobistych

oraz **sprawy z powództwa wzajemnego** (...) spółki z o.o. w W.

przeciwko M. Z. i Z. Z.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 28 marca 2013 r., sygn. akt I C 256/09

I. z apelacji powoda wzajemnego (...) spółki z o.o. w W. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 2 i 4 sentencji na następujący:

„2. z powództwa wzajemnego nakazuje M. Z. i Z. Z. zamieszczenie w dzienniku (...), na drugiej stronie, o wielkości co najmniej 1/8 strony, czcionką (...) rozmiar 12, ogłoszenia o treści: „M. Z. i Z. Z., prowadzący przedsiębiorstwo (...) z siedzibą w D., niniejszym przyznają, że rozpowszechniali nieprawdziwe informacje na temat (...) spółki z o.o. i z tego względu przepraszają (...) spółkę z o.o. za pomawianie jej wobec jej kontrahentów i środowiska zawodowego.” – w ciągu 30 dni od uprawomocnienia się wyroku, pod rygorem zamieszczenia takiego ogłoszenia przez (...) spółkę z o.o. w W. na koszt M. Z. i Z. Z., w pozostałej zaś części powództwo wzajemne oddala,

4. zasądza od M. Z. i Z. Z. na rzecz (...) spółki z o.o. w W. kwotę 960 [dziewięćset sześćdziesiąt] złotych tytułem zwrotu kosztów procesu toczącego się z powództwa wzajemnego.”

II. oddala apelację (...) spółki z o.o. w W. w pozostałej części, a apelację M. Z. i Z. Z. w całości,

III. zasądza solidarnie od M. Z. i Z. Z. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 1.140 [jeden tysiąc sto czterdzieści] złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym, związanych z powództwem głównym i wzajemnym.

I A Ca 922/13

UZASADNIENIE

M. Z. i Z. Z., prowadzący (...) s.c. w D., wystąpili z pozwem przeciwko (...) spółce z o.o. w W. żądając, po ostatecznym sprecyzowaniu roszczenia, opublikowania przez stronę pozwaną w dzienniku „(...)” przeprosin i oświadczenia przyznającego, że prezes strony pozwanej rozpowszechniał o firmie powodów nieprawdziwe i szkodzące informacje, w szczególności o tym, że produkty firmy powodów znajdują się nielegalnie w obrocie rynkowym [tekst oświadczenia – k. 95] oraz zapłaty kwoty 5.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za naruszenie ich dóbr osobistych. Jako podstawę roszczeń powodowie wskazali art. 23, 24 i 448 kc oraz art. 18 ust. 1 pkt 2 i 3 w zw. z art. 14 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i jednocześnie złożyła powództwo wzajemne żądając opublikowania przez powodów w dzienniku „(...)” oświadczenia przyznającego, że powodowie rozpowszechniali nieprawdziwe i szkalujące informacje o pozwanej Spółce i jej Prezesie Zarządu i za te pomówienia przepraszają [tekst oświadczenia – k. 18].

Wyrokiem z dnia 28 marca 2013 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo główne i powództwo wzajemne i orzekł o kosztach procesu stosownie do wyniku sporu.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach opisanych szczegółowo w uzasadnieniu wyroku. Ustalenia te Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne.

Po przeanalizowaniu zebranego sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że nie jest działaniem bezprawnym zachowanie strony pozwanej, która przekazała Inspekcji Jakości Handlowej (...) w G. informację o tym, że w sklepach sieci (...) na terenie działania tej Inspekcji sprzedawane są organiczne nawozy płynne(...) (...) i (...) do storczyków], produkowane w firmie powodów i nie posiadające wymaganych prawem zezwoleń (...) na wprowadzanie tego typu produktów do obrotu. Wynika to nie tylko z faktu, że od 2005 r. toczą się postępowania administracyjne w związku z wprowadzaniem przez powodów nawozów do obrotu bez wymaganych zezwoleń, ale przede wszystkim z treści art. 2 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu. Przepisy te stanowią wprost, że komposty wyprodukowane z udziałem dżdżownic [a takie były produkowane w firmie powodów] należą do nawozów organicznych i wprowadzanie ich na rynek konsumencki wymaga stosownych zezwoleń.

W takiej sytuacji za całkowicie nieuzasadniony uznał Sąd argument powodów twierdzących, że strona pozwana wiedziała, iż informacje udzielane przez nią inspektorom (...) są nieprawdziwe. Nawet przy założeniu, że w 2008 r. istniały wątpliwości co do tego, czy na wprowadzanie do obrotu nawozów przez firmę powodów wymagane jest pozwolenie, to i tak Prezes pozwanej Spółki, jak każdy obywatel w demokratycznym państwie, miał prawo wniesienia skargi do właściwych organów, jeśli uważał, że jego interes jest zagrożony niezgodnym z prawem działaniem powodów. Samo wniesienie skargi do właściwych organów nie może być, w realiach funkcjonowania państwa prawa [art. 2 Konstytucji RP], uznane za działanie bezprawne. Przy tym – pomiędzy tą skargą a późniejszymi działaniami organów (...), polegającymi na wycofaniu produktów firmy powodów z sieci sklepów (...), nie zachodzi związek przyczynowy, ponieważ decyzja o wycofaniu tych produktów zapadła w ramach ustawowych kompetencji właściwych organów państwowych, a nie na zlecenie strony pozwanej.

Dodatkowo Sąd Okręgowy podniósł, że powodowie nie wykazali także podstaw odpowiedzialności strony pozwanej na podstawie art. 14 w zw. z art. 18 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, skoro nie wykazali, że działanie strony pozwanej było bezprawne.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy powództwo główne oddalił.

Nieuzasadnione było także – jak stwierdził Sąd Okręgowy – powództwo wzajemne.

Roszczenie powoda wzajemnego – Spółki (...) – dotyczy okresu po wydaniu przez Sąd Okręgowy w Sieradzu wyroku w sprawie sygn. I Ca 287/06, kiedy to powodowie – pozwani wzajemni rozpoczęli akcję „rozgłaszania nieprawdziwych informacji o firmie (...)” powołując się na ten wyrok.

Zdaniem Sądu nie mogą jednak być uznane za bezprawne działania powodów – pozwanych wzajemnych polegające na rozsyłaniu informacji o tym, że: „wyrok Sądu Okręgowego w Sieradzu zakazał firmie (...) używania nazwy rodzajowej (...)” i że: „produkty firmy (...) nie są biohumusami ani nawozami naturalnymi, a ich sprzedaż jest zakazana prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu”, skoro znajdują one potwierdzenie w tym wyroku. Treść tych informacji nie naruszała więc dobrego imienia firmy powoda wzajemnego ani nie stanowiła czynu nieuczciwej konkurencji, tym samym mieściła się w granicach dozwolonych przez prawo. Pozwani wzajemni – znaczący producenci nawozów, mieli prawo reagować na niezgodne z dobrymi obyczajami kupieckimi działania innego uczestnika rynku nawozowego, a za taki uznał Sąd prowadzenie sprzedaży produktów, co do których Sąd zakazał posługiwania się nazwą rodzajową, zaś minister wszczął procedurę wygaszania udzielonych wcześniej pozwoleń.

Od wyroku Sądu Okręgowego apelację złożyły obie strony.

Powodowie zaskarżyli wyrok w części oddalającej powództwo główne. Wnieśli o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa głównego, bądź o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tej części Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu.

Zarzucili naruszenie art. 24 w zw. z art. 23 i 448 kc.

Strona pozwana – powód wzajemny zaskarżyła wyrok w części oddalającej powództwo wzajemne i orzekającej o kosztach procesu w zakresie tego powództwa zarzucając:

- naruszenie art. 24 § 1 kc w zw. z art. 43 kc oraz art. 3 ust. 1 w zw. z art. 18 ust. 1 i 3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji przez niezasadne przyjęcie, że działania powodów – pozwanych wzajemnych mieszczą się w dozwolonych przez prawo granicach, znajdują umocowanie w wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu i nie mogą być uznane za bezprawne w sytuacji, gdy wyrok w sprawie sygn. I Ca 287/06 nie stanowi dla Spółki (...) uniwersalnego zakazu wprowadzania do obrotu nawozów (...), a zapadł w odniesieniu do konkretnego badania biochemicznego biegłej, dotyczącego konkretnego produktu o ściśle określonym składzie, a także przez przyjęcie, że mieści się w granicach prawa rozpowszechnianie informacji o ostatecznej decyzji nakazującej wycofanie z rynku B. forte, choć decyzja taka nie została wydana, zapadły bowiem decyzje o wygaśnięciu, a nie o cofnięciu zezwoleń,

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału przez ustalenie, że Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi stwierdził wygaśnięcie zezwoleń udzielonych Spółce (...) na wprowadzanie do obrotu nawozów (...) forte, (...) forte – nawóz do roślin zielonych, (...)(...) – nawóz do roślin kwitnących oraz (...) forte – nawóz uniwersalny, podczas gdy postępowanie o wygaśnięcie zezwoleń nie dotyczyło (...) nawozu uniwersalnego, a ponadto decyzje te zostały zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, ich wykonalność została wstrzymana, a postępowanie nadal jest w toku,

- nie uwzględnienie treści ugody sądowej zawartej w sprawie I C 216/10 z biegłą A. K.,

- nie uwzględnienie faktu, że obecnie produkty wprowadzane do obrotu przez (...) różnią się składem i właściwościami od produktów, których dotyczy wyrok wydany w sprawie sygn. I Ca 287/06.

W konkluzji strona pozwana – powód wzajemny wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez nakazanie powodom – pozwanym wzajemnym trzykrotnego zamieszczenia w dzienniku „(...)” na II stronie, o wielkości co

najmniej ¼ strony, czcionką A. rozmiar 12, ogłoszenia o treści: „M. i Z. Z., prowadzący przedsiębiorstwo (...) z siedzibą w D., niniejszym przyznają, że rozpowszechniali nieprawdziwe i szkalujące informacje na temat Spółki z o.o. (...) oraz jej Prezesa Zarządu J. P. i z tego względu przepraszają Spółkę (...) oraz jej prezesa Zarządu J. P. za pomawianie ich w obliczu jej kontrahentów i środowiska zawodowego.” – w ciągu 30 dni od daty uprawomocnienia się wyroku, pod rygorem zlecenia zamieszczenia takiego ogłoszenia przez stronę pozwaną – pozywającą wzajemnie na koszt powodów – pozwanych wzajemnych oraz wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu za obie instancje, bądź o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył:

Za częściowo uzasadnioną uznać należało jedynie apelację strony pozwanej – powoda wzajemnego.

Jak przyjął Sąd I instancji, po wydaniu w dniu 5 marca 2008 r. przez Sąd Okręgowy w Sieradzu wyroku w sprawie I Ca 287/06, powodowie – pozwani wzajemni podjęli akcję rozpowszechniania informacji o bezprawnej sprzedaży nawozów organiczno-mineralnych oznaczanych nazwą rodzajową (...) przez Spółkę (...). Wyrokiem tym Sąd zakazał Spółce (...) używania nazwy rodzajowej (...) w nazwach wprowadzanych do obrotu nawozów: (...) forte, (...) forte do roślin zielonych i (...) forte do roślin kwitnących wyjaśniając w uzasadnieniu, że – jak wynika z opinii sporządzonej w toku postępowania – te produkty firmy (...) są nawozami wyprodukowanymi na bazie biohumusu, ale nie są biohumusami ze względu na sposób ich przygotowania i ich właściwości.

Rzecz w tym, że powodowie – pozwani wzajemni, w swojej „akcji informacyjnej”, powołując się na wyrok wydany w sprawie I Ca 287/06, daleko wykraczali poza orzeczony tym wyrokiem zakaz nie ograniczając swoich informacji tylko do trzech produktów objętych wyrokiem, następstwem czego były liczne wezwania sprzedawców do odebrania przez Spółkę (...) wszystkich produkowanych przez nią nawozów oznaczonych jako biohumusy, nadto informując o zakazie sprzedaży, a nie – jak w wyroku – o zakazie używania nazwy „biohumus i co szczególnie istotne – rozpowszechniając, bez żadnych ku temu podstaw, ogólne informacje o nielegalnym wprowadzaniu (...) Spółki (...) na rynek i o nieuczciwej działalności tej Spółki. Powód – pozwany wzajemny M. Z., składając wyjaśnienia jako strona, wprost powiedział: „Ja podkreślam, że na prawo i lewo rozgłaszam, że pozwany jest nieuczciwy” [k. 177 o.]. Tymczasem nawet nawozy, których dotyczył wyrok wydany w sprawie I Ca 287/06, nie były objęte zakazem sprzedaży, a jedynie zakazał Sąd używania wobec nich nazwy (...). Sprzedaż tych produktów nie była więc nielegalna, nie było i nadal nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że nieuczciwością za strony Spółki (...) było wprowadzanie ich do obrotu. Podnieść też trzeba, że wyrok w sprawie I Ca 287/06 wydany został w 2008 r., na podstawie stanu faktycznego istniejącego w owym czasie. Po tej dacie strona pozwana – powód wzajemny zmieniła, jak twierdzi, technologię produkcji nawozów na tyle, że obecnie możliwe jest nazywanie ich biohumusami. Powodowie – pozwani wzajemni jednak, mimo upływu 6 lat od daty wydania wyroku, nadal rozpowszechniają „na prawo i lewo” nieprawdziwe informacje [vide: wyjaśnienia M. Z. jako strony] o zakazie sprzedaży biohumusów produkcji Spółki (...) i nieuczciwości tej firmy.

W przedstawionej wyżej sytuacji za błędne uznać należy stanowisko Sądu Okręgowego co do tego, że wyrok wydany w sprawie I Ca 287/06 mógł być umocowaniem dla „akcji informacyjnej” prowadzonej przez lata przez powodów – pozwanych wzajemnych oraz że niska orientacja samych powodów – pozwanych wzajemnych i ich pracowników [uczestniczących wszak w obrocie nawozami, zorientowanych więc w tej tematyce], mogła usprawiedliwiać rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji.

Zważywszy powyższe, Sąd Apelacyjny przyjął, że strona pozwana – powód wzajemny dostatecznie wykazała, iż jej dobro osobiste w postaci dobrego imienia firmy, zostało naruszone działaniami powodów – pozwanych wzajemnych, zaś powodowie – pozwani wzajemni nie zdołali obalić domniemania bezprawności swego działania, czego wymagał art. 24 § 1 kc, dla uwolnienia się od odpowiedzialności za naruszenie cudzych dóbr osobistych. Nie był umocowaniem dla zachowania powodów – pozwanych wzajemnych wyrok Sądu Okręgowego w Sieradzu wydany w sprawie I Ca 287/06, o czym była mowa wyżej, ani też, odwołująca się do tego wyroku, decyzja właściwego ministra utrzymująca w mocy wcześniej wydaną decyzję o wygaśnięciu zezwoleń, skoro postępowanie administracyjne toczące się w tej sprawie nadal jest w toku, a wykonalność tej decyzji została wstrzymana.

Z tych przyczyn, uwzględniając wniosek apelacji strony pozwanej – powoda wzajemnego, Sąd Apelacyjny zmienił, na podstawie art. 386 § 1 kpc, zaskarżony wyrok w części rozstrzygającej powództwo wzajemne w ten sposób, że zobowiązał M. Z. i Z. Z. do opublikowania w dzienniku „(...)” ogłoszenia o treści wskazanej we wniosku apelacji, z tym, że uznał za celowe wyeliminowanie z treści ogłoszenia odniesienia do Prezesa Zarządu Spółki (...) – J. P., ponieważ materiał dowodowy sprawy nie dawał podstaw do przyjęcia, by rozgłaszane przez pozwanych wzajemnych informacje dotyczyły także jego osoby. Ponadto za nadmierne uznał Sąd Apelacyjny żądanie strony pozwanej – powoda wzajemnego, by ogłoszenie opublikowane zostało 3-krotnie i miało rozmiar ¼ strony dziennika „(...)”: krótki tekst ogłoszenia, napisany czcionką A. o rozmiarze 12 będzie dostatecznie czytelny na powierzchni 1/8 strony gazety. W tej części zatem apelacja powodów wzajemnych została oddalona na podstawie art. 385 kpc.

Stosownie do kierunku rozstrzygnięcia powództwa wzajemnego zmianie uległo również rozstrzygnięcie o kosztach procesu odnoszących się do tego powództwa – na podstawie art. 98 kpc Sąd Apelacyjny zasądził od powodów – pozwanych wzajemnych na rzecz Spółki (...) kwotę 960 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu toczącego się z powództwa wzajemnego.

Apelację powodów M. Z. i Z. Z. Sąd Apelacyjny uznał za nieuzasadnioną.

Powodowie upatrywali naruszenia przez stronę pozwaną ich dóbr osobistych, w postaci dobrego imienia, w tym, że rozesłała ona do inspektorów Inspekcji Jakości Handlowej (...) informację o wprowadzaniu przez powodów produkowanych przez nich nawozów do sprzedaży w sieciach (...) i (...) bez wymaganych prawem zezwoleń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, choć wiedziała, że informacje te są nieprawdziwe.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu Okręgowego co do tego, że informacje przekazane przez stronę pozwaną były prawdziwe, zatem jej działanie nie miało cech bezprawności.

Przede wszystkim podnieść należy, że – jak wynika z treści art. 2 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu [Dz. U. nr 147, poz. 1033] komposty wyprodukowane z wykorzystaniem dżdżownic należą do rodzaju nawozów organicznych i takie nawozy były produkowane i wprowadzane do obrotu przez powodów. Nawozy organiczne zaś, jak stanowi art. 3 ust. 2 w zw. z art. 4 ust. 1 tej ustawy, mogą być wprowadzane do obrotu jedynie na podstawie uzyskanego pozwolenia. Tej samej treści postanowienia zawierała poprzednio obowiązująca ustawa o nawozach i nawożeniu z dnia 2 kwietnia 2004 r. [Dz. U. nr 91, poz. 876].

Definicję nawozów naturalnych zawiera art. 2 ust. 1 pkt 4 powołanej ustawy stanowiąc, że są to odchody zwierząt gospodarskich w rozumieniu przepisów o organizacji, hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich [dżdżownice kalifornijskie nie należą do zwierząt gospodarskich], przeznaczonych do rolniczego wykorzystania [nie do obrotu konsumenckiego], zatem nie wymagają pozwolenia na wprowadzanie ich do obrotu.

W świetle treści powołanych przepisów powodowie bezpodstawnie twierdzili, że nawozy produkowane przez nich, z wykorzystaniem dżdżownic, należą do nawozów naturalnych i mogą być przedmiotem obrotu bez stosownych pozwoleń. Stąd też, jak słusznie wywiódł Sąd Okręgowy, strona pozwana miała prawo wniesienia skargi do właściwych organów, jeśli uważała, że niezgodne z prawem działanie powodów zagraża jej interesom. Nie może być uznane za bezprawne korzystanie przez kogokolwiek z przewidzianej prawem drogi obrony swoich interesów. Podkreślić też trzeba, na co również zwrócił uwagę Sąd Okręgowy, że do kompetencji Inspekcji Jakości Handlowej (...) należy nadzór nad wprowadzaniem towarów do obrotu, postępowania podejmowane przez ten organ mają więc autonomiczny charakter i nie są podejmowane na zlecenie.

W przedstawionych wyżej warunkach nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że strona pozwana naruszyła jakiegokolwiek dobro osobiste powodów informując organy (...) o prawdziwym fakcie, tj. że powodowie wprowadzają do obrotu nawozy organiczne bez wymaganego pozwolenia, a tym samym nie ma podstaw do przyjęcia, że to działanie strony pozwanej było bezprawne.

Wobec nie spełnienia przesłanek art. 24 § 1 kc oraz art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – wobec nie wykazania przez powodów bezprawności działania strony pozwanej, powództwo było nieuzasadnione, kierunek rozstrzygnięcia powództwa głównego prawidłowy, a apelacja powodów bezzasadna i podlegająca oddaleniu na podstawie art. 385 kpc. Na podstawie art. 98 kpc zasądzona została od powodów, którzy spór w apelacji przegrali, na rzecz Spółki (...) kwota 1.140 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.